

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INTEGROVANÁ
STŘEDNÍ ŠKOLA
POLYGRAFICKÁ

Úvod do knihařství

1. Historie

www.isspolygr.cz

Vytvořil:
Michaela Hanáková
Vytvořeno dne: 18. 9. 2012

Integrovaná střední škola polygrafická,
Brno, Šmahova 110
Šmahova 110, 627 00 Brno

Interaktivní metody zdokonalující edukaci na ISŠP
CZ.1.07/1.5.00/34.0538

TDZT, Úvod do knihařství

DUM číslo: 1
Název: historie

Škola	Integrovaná střední škola polygrafická, Brno, Šmahova 110
Ročník	1. ročník (SOŠ, SOU)
Název projektu	Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISŠP
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0538
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Autor	Michaela Hanáková
Tématická oblast	TDZT, Úvod do předmětu
Název DUM	Historie
Pořadové číslo DUM	1
Kód DUM	VY_32_INOVACE_01_OV_HA
Datum vytvoření	18. 9. 2012
Anotace	Prezentace obsahuje učební materiál, který žákům poskytuje informace o historii v průřezu všemi slohy.

Pokud není uvedeno jinak, je uvedený materiál z vlastních zdrojů autora.

OBDOBÍ ROMÁNSKÉ

V době románské byly vazby opatřovány dřevěnými deskami, připevněnými ke knižnímu bloku koženými nebo pergamenovými pásky. Zdobení se vyznačuje malbou a rytím nebo řezbou dřevěných desek bez potahu, popř. zlatým nebo stříbrným plechem. Honosnější vazby byly posázeny drahokamy, perlami, nebo rytými destičkami ze slonové kosti. V pozdějším románském období se potahovalo vzácnými textiliemi. Dochovanou románskou vazbou je **Kodex Vyšehradský**

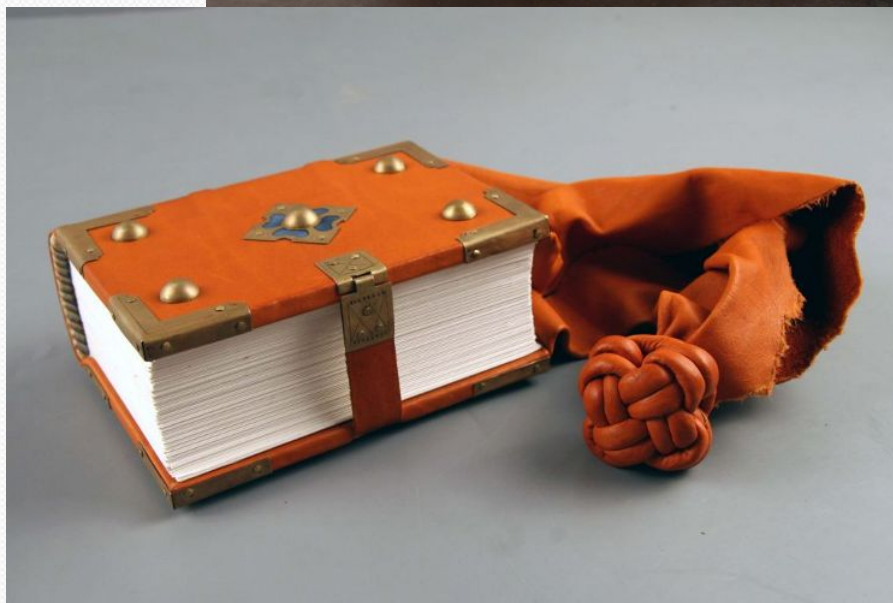

GOTIKA

Středověk se vyznačuje těžkými vazbami. Desky byly z dubových, bukových později lipových a smrkových prkének. Potahují se silnějšími přírodními kůžemi, hovězinami, teletinami, vepřovicemi i skopovicemi.

Okraje listů bloku nejsou ořezávány, proto jsou desky zároveň s blokem a vazba připomíná špalík. Pokud blok ořezán byl, ořízka se zdobila pokreslením nebo popsáním nejčastěji názvem knihy. Charakteristickým znakem gotiky je kování, které bylo bronzové, mosazné, železné, nebo z měděného pozlaceného plechu a je zdobeno rytím nebo prosekáváním.

Hlavní technikou zdobení desek je slepotisk. V tomto období byla i **sáčková vazba**. Měkká látka nebo kůže na spodní straně vazby přesahovala min. o velikost knihy, aby se dala shrnout a nosit nebo upevnit za pás hábitu.

RENESANCE

V době renesance se rozšiřovaly knihy do širších vrstev obyvatel. Renaissance přináší lepenku na místo dřevěných desek. Vepřovice a těžká hovězina nahradila lehčí barvené kůže telecí, skopové, koziny. Začal se více používat pergamen, pšeničný škrob a klíh na lepení.

Kniha dostává nový tvar. Blok se začíná zaoblovat, desky přesahují blok a ustupuje kování. Ořízka je hladce oříznuta a je stříkaná hlinkovými barvivými smíchanými s lepidly, voskovaná a leštěná achátem nebo zdobena lístkovým zlatem. Používají se nové techniky zdobení lístkovým zlatem. V polovině 15. stol. vznikl **knihtisk**, který vynalezl **Guttenberg**.

BAROKO, ROKOKO, KLASICISMUS

Tvar knihy je zaoblený s vystupujícími vazy. Na desky se používá lepenka, na potah kůže. Předsádky jsou barevné z pestrých papírů. V rokoku se na předsádku používalo i hedvábí. Ořízky jsou barvené, zlacené, nebo cizelované. Desky jsou bohatě zdobeny zlacením. Na textilní podklad se našívají krajky, proužky kůže, stříbro drahé kameny, perly...

NAKLADATELSKÁ VAZBA S POUŽITÍM STROJŮ

Do poloviny 19. století zůstává knižní vazba individuálním řemeslným výrobkem. Knižní blok i desky byly zpracovávány společně s blokem nebo alespoň desky a hřbetník nasazované ke knižnímu bloku a pak teprve potahovány. Začalo vznikat knihařské plátno, které bylo oproti kůži a pergamenu levnější. To vyvolalo převrat v technologii a desky a blok se zpracovávaly zvlášť. Desky se potahovaly samostatně a spojovaly se s blokem až v konečné fázi. Začíná se rozvíjet sériová výroba s pomocí jednoduchých strojů. Stroje nejen, že urychlily výrobu, ale také přispěly i ke kvalitě. Například řezačka oproti hoblíku dokázala knihu oříznout do pravého úhlu. Průmysl. Výrobu ovlivnilo především **Lipsko**, kde byly stroje vyráběny. Kromě, zmíněné řezačky byl vyroben stroj na šití knih, zlaticí (razicí) stroj, nožový skládací stroj, stroj na oblení hřbetů, stroj na zavěšování bloků do obálek, snášecí stroj, drátošička.

zlatička

Drátovka

Citace:

KRÁL, Jindřich. *Moderní knihařství: souborné zpracování poznatků oboru*. 1. vyd. Tišnov: Sursum, 1999, 474 s. ISBN 80-901-9248-3.

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=nejcennejsi_kodex_vys.htm

<http://www.chylovi.cz/rucni-vazba-a-oprava-knih-/ozdoba-knihy/>

<http://stroje.hyperinzerce.cz/tiskarske-stroje/inzerat/4639255-rezacka-maxima-80-nabidka-trutnov/>

<https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSSp0XZHbF1KSNNhIDKqkelzHpOsa-xR6Q6BU8uUStaeChcCr-n>

http://leccos.com/pics/pic/knizni_vazba-_ukazka.jpg

<http://www.rucnitvorba.estranky.cz/img/mid/22/renesancni-kniha.jpg>

http://oidnes.cz/09/022/sph/VSE293640_eltville_gutenberg.jpg

<http://www.upce.cz/fr/fotogalerie/oceneni-pro-studenty/s-e1-e8kov-e1-vazba.jpg>

http://www.zamek-ceskykrumlov.eu/data/editor/313cs_9_big.jpg